Heteroskedastyczność i autokorelacja (cz. I)

Natalia Nehrebecka
Stanisław Cichocki

Wykład 11

Plan zajęć

1. Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

2. Uogólniona MNK

Plan zajęć

1. Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

2. Uogólniona MNK

Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

- Jeżeli założenie o homoskedastyczności lub założenie o braku autokorelacji nie jest spełnione, to mówimy o niesferyczności błędów losowych

- W przypadku występowania heteroskedastyczności lub autokorelacji:

$$Var(\varepsilon) = \Omega = \sigma^2 V$$

Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

- Estymator b jest nadal **nieobciążony** :

$$E(b) = E\left[(X'X)^{-1}X'y\right] =$$

$$E\left[(X'X)^{-1}X'X\beta + (X'X)^{-1}X'\varepsilon\right] =$$

$$\beta + (X'X)^{-1}X'E(\varepsilon) = \beta$$

- Można pokazać, ze estymator b, przy odpowiednich założeniach, jest także **zgodny**

- Nie będzie on jednak efektywny $\longrightarrow$ można znaleźć estymator o mniejszej wariancji

Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

- Macierz wariancji i kowariancji b :

$$Var(b) = E\left((X'X)^{-1}X'\varepsilon\varepsilon'X(X'X)^{-1}\right) =$$

$$(X'X)^{-1}X'\Omega X(X'X)^{-1} =$$

$$\sigma^2(X'X)^{-1}X'VX(X'X)^{-1}$$

- Wzór ten różni się znacznie od prawidłowego wzoru na wariancję MNK:

$$Var(b) = \sigma^2(X'X)^{-1}$$

Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

- W rezultacie estymator macierzy wariancji i kowariancji b, którym posługiwaliśmy się do tej pory, nie będzie dobrym oszacowaniem macierzy wariancji i kowariancji b

- Konsekwencje **braku zgodności** estymatora macierzy wariancji i kowariancji b mogą być poważne:

- estymatora macierzy wariancji i kowariancji b używamy przy konstruowaniu praktycznie wszystkich statystyk testowych
- brak jego zgodności implikuje, że używanie standardowych statystyk testowych może doprowadzić do błędnych wyników wnioskowania statystycznego

Plan zajęć

1. Konsekwencje heteroskedastyczności i autokorelacji

2. Uogólniona MNK

Uogólniona MNK

- Jednym z możliwych sposobów rozwiązania problemu niesferyczności błędu losowego → oszacowanie macierzy wariancji błędu losowego
- Zastosowana metoda estymacji jest uogólnieniem MNK dla przypadku, gdy błędy losowe są niesferyczne
- Taki uogólniony estymator można uzyskać bezpośrednio z zadania na minimalizację sumy kwadratów reszt
- Wyprowadzimy go sprowadzając model uogólniony do KMRL

Uogólniona MNK

Założenia analogiczne do KMRL, ale różniące się brakiem założenia o homoskedastyczności i autokorelacji:

1. $y = X\beta + \varepsilon$
2. X jest nielosowe
3. $E(\varepsilon) = 0$
4. $Var(\varepsilon) = \Omega = \sigma^2 V,$ gdzie V jest znana

UMNK

- Dla dodatnio określonej i symetrycznej macierzy V można zawsze znaleźć taką nieosobliwą macierz z elementami rzeczywistymi, L że

$$LVL' = I$$

$$V = L^{-1}L^{-1'}$$

$$L'L = V^{-1}$$

Uogólniona MNK

$$Ly = LX\beta + L\varepsilon$$

- Zdefiniujmy:

$$y^* = Ly$$

$$X^* = LX$$

$$\varepsilon^* = L\varepsilon$$

- Dla modelu przekształconego

$$Var(\varepsilon^*) = Var(L\varepsilon) = LVar(\varepsilon)L' = \sigma^2 LVL' = \sigma^2 I$$

Uogólniona MNK

- Możemy znaleźć pewną macierz L dzięki, której przekształcimy model tak, że błędy losowe w przekształconym modelu będą homoskedastyczne i nieskorelowane

- Model ten będzie spełniał wszystkie założenia KMRL

- Dla tego modelu prawdziwe są wszystkie wnioski na temat własności MNK

- Estymator, który otrzymamy nazywamy **estymatorem UMNK** i ma on wszystkie własności, które posiada estymator MNK

Uogólniona MNK

- Estymator Uogólnionej Metody Najmniejszych Kwadratów (*Generalized Least Squares – GLS*):

$$b_{UMNK} = (X^{*}{}'X^{*})^{-1}X^{*}{}'y^{*} = [(LX)'(LX)]^{-1}(LX)'Ly$$

$$= (X'L'LX)^{-1}X'L'Ly = (X'V^{-1}X)^{-1}X'V^{-1}y$$

Uogólniona MNK

- Macierz wariancji i kowariancji b_{UMNK} :

$$Var(b_{UMNK}) = \sigma^2 (X^{*}{}' X^{*})^{-1} = \sigma^2 [(LX)'(LX)]^{-1}$$
$$= \sigma^2 (X' L' L X)^{-1} = \sigma^2 (X' V^{-1} X)^{-1} = (X' \Omega^{-1} X)^{-1}$$

Uogólniona MNK

- Estymator UMNK wariancji błędu losowego

$$s_{UMNK}^2 = \frac{e^{*}{'}e^{*}}{N-K} = \frac{(y^{*} - X^{*}b_{UMNK})'(y^{*} - X^{*}b_{UMNK})}{N-K}$$

$$= \frac{(y - Xb_{UMNK})'V^{-1}(y - Xb_{UMNK})}{N-K} = \frac{e'_{UMNK}V^{-1}e_{UMNK}}{N-K}$$

Uogólniona MNK

- Przy założeniu normalności rozkładu ε sposób testowania hipotez statystycznych w UMNK będzie identyczny jak w MNK

- Prawdziwe będzie też uogólnienie twierdzenia Gaussa-Markowa:

Twierdzenie Aitkena: Estymator Uogólnionej Metody Najmniejszych Kwadratów jest najlepszym, liniowym i nieobciążonym estymatorem parametru β o ile macierz Ω lub macierz V jest znana.

- **problem**: prawie nigdy nie znamy V

Ważona UMNK

- Wyjątek, gdy znamy V $\longrightarrow$ **Ważona UMNK** (stosujemy jeżeli w modelu występuje tylko heteroskedastyczność)

- Ważona UMNK $\longrightarrow$ przypisujemy wagi obserwacjom przy czym im wyższa wariancja błędu losowego tym niższą wagę przypisujemy

Ważona UMNK

- W modelu występuje:

$$\Omega = \begin{bmatrix} \sigma_1^2 & \dots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \dots & \sigma_n^2 \end{bmatrix} = \sigma^2 \begin{bmatrix} v_1 & \dots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \dots & v_n \end{bmatrix} = \sigma^2 V$$

- Załóżmy, że elementy v_i są znane.
- Macierz L ma postać:

$$L = \begin{bmatrix} \frac{1}{\sqrt{v_1}} & \dots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \dots & \frac{1}{\sqrt{v_n}} \end{bmatrix}$$

Ważona UMNK

- UMNK sprowadza się do MNK z użyciem zmiennych:

$$y^* = Ly$$

$$X^* = LX$$

- W naszym przypadku zmienne te będą miały postać:

$$y_i^* = \frac{y_i}{\sqrt{v_i}} \qquad x_{k,i}^* = \frac{x_{k,i}}{\sqrt{v_i}}$$

- Wielkości v_i można interpretować jako wagi przypisywane obserwacjom

Przykład

- Funkcja konsumpcji

$$C_i = a + bY_i + \varepsilon_i$$

- gdzie:
  - C_i - konsumpcja w kraju i,
  - Y_i - poziom GDP w tym kraju.
- Bardziej realistyczny model na zmiennych wyrażonych *per capita*:

$$C^*{}_i = a\frac{1}{z_i} + bY^*{}_i + \varepsilon^*{}_i$$

- gdzie:
  - $C^*{}_i = \frac{C_i}{z_i}$
  - $Y^*{}_i = \frac{Y_i}{z_i}$
  - z_i – ludność danego kraju.

Pytania teoretyczne

1. Jak niesferyczność błędów losowych wpływa na własności MNK?
2. Pokazać, w jaki sposób można, w przypadku znanej macierzy Ω, sprowadzić model z niesferycznymi błędami losowymi do modelu spełniającego założenia KMRL.
3. (*) Wyjaśnić do czego powinny być proporcjonalne wagi w Ważonej Metodzie Najmniejszych Kwadratów. Odpowiedź uzasadnić.

Dziękuję za uwagę